

*Geschiedenis van het
Regiment van Phaff en het
Bataillon Infanterie van
Linië nr. 2*

BEKENDMAKING.

ORANJE BOVEN.

Onder approbatie van Zijne Excellentie den Heer G O U V E R N E U R G E N E R A A L, laat den Heer J. E. PHAFF *Colonel van een Regiment Infanterie*, allen en een iegelijk oproepen, die lust heeft zijn V A D E R L A N D E N O R A N G E te dienen, zich dadelijk te vervoe-gen aan het Bureau van de Heer J. E. PHAFF, *Lieute-nant* in hetzelfde Regiment, ten huize van Catharina Goud, in de Vogelenzang, Lett. E, N° 114, te Gouda, of tot 's Hage, in het Logement de *drie Steden*, op de *Fluweele Burgwal*, alwaar zy dadelyk voor het-zelve REGIMENT zullen worden aangenomen, en *Handgeld* zullen bekomen.

ZEGT HET VOORT.

Te GOUDA, ter Drukkerij van W. VERBLAAUW, Stadsdrukker in den Langen Groenendaal, Lett. M. No. 117.

Wervingsposter van het Regiment van Phaff; prent in het bezit van de Stichting Limburgse Jagers. Met dank aan het Museum Regiment Limburgse Jagers.

Voorpagina: Vaandel van het 2^e Regiment Infanterie, 1898 – 1940. Collectie NMM.

Het ontstaan

Met de Bevrijdingsoorlog op handen werden verschillende eenheden opgericht voor het vormen van een nieuw leger dat kon helpen de Fransen te verdrijven. De koopman en voormalig militair Johannes Emilius Phaff had de overheid in Rotterdam aangeboden op eigen kosten een regiment op te richten; deze had zijn aanbod in eerste instantie afgewezen. De Prins van Oranje nam uiteindelijk zijn aanbod aan, en op 23 november 1813 werd Phaff benoemd tot Kolonel van het door hem op te richten regiment infanterie.

De bedoeling was dat het regiment uit meerdere bataljons zou bestaan. Hij verkocht zijn effecten (met verlies), en met de opbrengst - ruim 20.000 gulden,- richtte hij vier wervingsbureaus op. De werving van rekruten verliep voorspoedig: binnen 13 dagen hadden zich 388 rekruten gemeld. Na drie weken marcheerde het eerste bataljon van vier compagnieën, ong. 400 man, voor haar vuurdoop naar Breda.

Portret van Johannes Emilius Phaff (geboren 23 maart 1751 - overleden 7 augustus 1823); door Charles Howard Hodges.
Bron: Venduehuis der Notarissen.

Afstamming van het Bataljon Infanterie van Linie nr. 2

Het Staatse Leger van de Republiek der Verenigde Nederlanden werd in 1795 opgeheven. De eenheden gingen over in het leger van de Bataafsche Republiek (1795 - 1806), daarna in die van het Koninkrijk Holland (1806 - 1810). Bij de inlijving van Holland bij het Franse Keizerrijk werden de eenheden in Napoleons 'Grande Armée' opgenomen. Na de nederlaag van Napoleon en diens troonsafstand in 1814 werden de van oorsprong Hollandse regimenten uiteindelijk officieel ontbonden. Daarmee eindigden feitelijk de tradities van de oude Staatse regimenten, en de eenheden die in 1813 - 1814 zijn opgericht zijn geen voortzetting van deze regimenten.

De Koninklijke Landmacht beschouwt deze eenheden echter wel als voortzetting van de overeenkomstige eenheden: bij Koninklijk Besluit d.d. 12 maart 1977 (nr. 101; ministeriële beschikking d.d. 4 augustus 1977, nr. 10746/A; Landmachtorder nr. 77023) is vastgelegd dat het Bataljon Infanterie van Linie nr. 2 de opvolger is van het in 1805 gevormde 2^e Regiment Infanterie van de Bataafsche Republiek.

I. De Republiek der Verenigde Nederlanden

Het oudste stamonderdeel van het 2^e Regiment Infanterie van de Bataafsche Republiek is het Regiment van Lambert Charles, dat op 18 november 1602 werd opgericht. Het was van 1699 tot 1711 een Mariniersregiment onder kolonel Philippe Claude Touroud de St.-Amant. Gedurende de 17^e en 18^e eeuw werd het regiment vernoemd naar de “inhaber” of ‘eigenaar’ van het regiment. Met de legerhervorming van 1752 werd bepaald dat het regiment uit twee bataljons zou bestaan, van elk zes compagnieën musketiers en een compagnie grenadiers. Vanaf 1752 werd het regiment genummerd tot Regiment Nationalen nr. 8; vanaf 1772 stond het als zodanig bekend.

Het regiment werd gecommandeerd door de volgende kolonels of “inhabers”:

18-11-1602 Lambert Charles
10-02-1625 Adolf Filips Graaf van Horne-Locres¹
09-09-1625 Paul de Grenu²
19-11-1629 Johan Albrecht Graaf van Solms³
21-01-1641 Johan Graaf van Horne
06-03-1663 Matthijs Drost
21-03-1667 Willem Adriaan Graaf van Horne⁴
25-03-1694 Philip Claude Touroud de Saint Amant⁵
23-11-1718 Jan van der Vorst
12-03-1726 Philip de Saint Amant
18-07-1735 Paulus Wolterus⁶
19-07-1743 Andries August Graaf Praetorius
25-03-1772 Boudewijn Onderwater⁷
19-05-1790 Gabriël Bosc de la Calmette⁸

Het regiment vocht onder meer in de slag bij Seneffe (11 augustus 1674), het beleg van Bergen op Zoom (juli - september 1747) en de slag bij Fleurus (26 juni 1794).

¹ 22-08-1625 meester-generaal der artillerie

² 19-05-1606 luitenant-generaal der artillerie

³ 19-05-1644 meester-generaal der artillerie

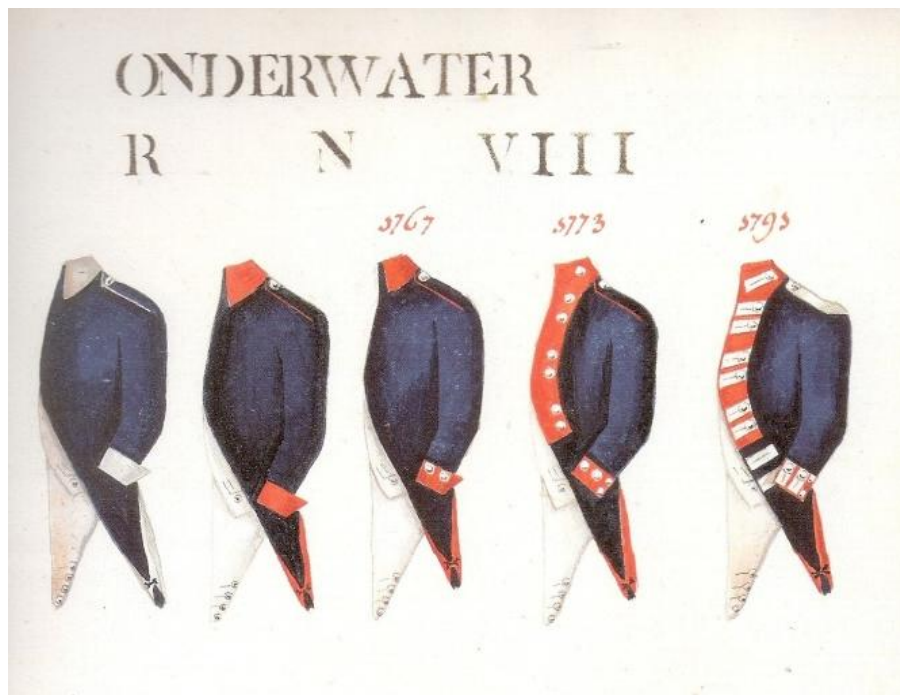
⁴ 17-01-1668 generaal-majoor, 12-04-1672 meester-generaal der artillerie, overleden 04-03-1694

⁵ 04-08-1702 brigadier, 01-01-1709 generaal-majoor

⁶ 01-01-1742 brigadier

⁷ 16-05-1747 generaal-majoor, 14-03-1766 luitenant-generaal, 15-10-1787 generaal

⁸ 18-07-1793 generaal-majoor

Geheel boven:

Ontwikkeling van het uniform van het Regiment Nationalen nr. 8, 1748 - 1795. Pagina 31 van het "Jassenboekje".

Boven:

1717 Tieleman Franciscus Xaverius Hoyneck van Papendrecht, vaandrig in het Regiment Saint Amant.

Rechts:

Regiment Nationalen nr. 8. Aquarel van Duncan Macalester Loup, 1773

II. De Bataafsche Republiek en Koninkrijk Holland

De Republiek der Verenigde Nederlanden werd in 1795, na de vlucht van de laatste Stadhouder Willem V, omgevormd tot de Bataafsche Republiek. Het Staatse Leger werd opgeheven en haar regimenten gereorganiseerd in Halve Brigades. Het Regiment Nationalen nr. 8 werd het 1^e Bataljon van de 2^e Halve Brigade. Dit bataljon kwam in 1799 onder Luitenant-generaal W.H. Daendels tegen de Russen en Britten in actie in Noord-Holland.

Links:

Uniform van de 2^e Halve Brigade, later 2^e Regiment Infanterie. Gouache van Genaert uit: "Bijzondere Kledinge der Bataafsche Troupes", 1802.

Rechts:

Uniform van het 2^e Regiment Infanterie, 1806-1810. Aquarel van Piepers.

In 1803 werd het bataljon omgenummerd tot Bataljon Infanterie nr. 4, dat in 1805 weer zouden worden samengevoegd met de 2^e en 3^e bataljons Infanterie tot het 2^e Regiment Infanterie. Het regiment hield dit nummer gedurende de periode van het Koninkrijk Holland (1806 - 1810). Het 2^e Regiment Infanterie vocht in Duitsland in 1806 - 1807 en nam deel aan de belegering van Stralsund; in 1808 werd het 1^e bataljon van het regiment als onderdeel van de Hollandse Brigade naar Spanje gestuurd; het 1^e bataljon van het Regiment Infanterie nr. 4 werd als 2^e bataljon bij het regiment gevoegd.

Voor- en achterzijde van het vaandel van het 2^e Regiment Infanterie, 1806-1810. Particuliere collectie.

III. Inlijving bij het Keizerrijk Frankrijk

In 1810 werd het Koninkrijk Holland ingelijfd bij het Keizerrijk Frankrijk; de Hollandse troepen werden opgenomen in het Franse leger. Het 1e en 2e bataljon van het Regiment Infanterie nr. 2 werden in 1810 omgenummerd tot het 1e en 2e bataljons van het 123ème Régiment d'Infanterie de Ligne, doch in 1811 samengevoegd en hernummerd tot het 4e bataljon van het 130ème Régiment d'Infanterie. Het regiment vocht een hopeloze strijd tegen de guerrilla's en het Brits-Spaans-Portugese leger die zich tot 1814 voortsleepte. Na de val van Napoleon werden de overgebleven Nederlanders, -enkele tientallen overlevenden van een oorspronkelijke brigade van 3.000 man,- ontslagen uit Franse dienst, en keerden zij naar Nederland terug.

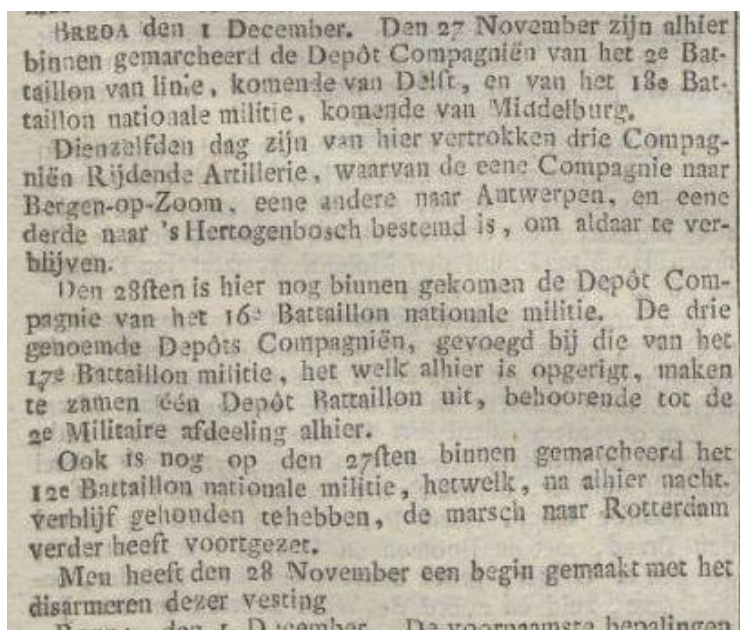
De elementen van 123ème Régiment in Nederland werden in 1811 uitgebreid tot vier bataljons en in 1812 naar Rusland gestuurd. Het regiment nam deel aan de gevechten bij Polotsk (18 augustus 1812) en de Berezina (26 - 29 november 1812), waarbij het grotendeels werd vernietigd. Gedurende 1813 werden nieuwe dienstplichtigen opgeroepen en de sterkte van het regiment opgevoerd naar vijf bataljons. Het 123ème vocht in de slag bij Lützen (2 mei 1813); na de Franse nederlaag in de Volkerenslag bij Leipzig (13-15 oktober 1813) trok het Franse leger zich terug, met achterlating van garnizoenen in verschillende vestingen. Op 30 november 1813 werd de vesting Stettin veroverd, waarbij het 3e bataljon van het 123ème gevangen werd genomen, terwijl diezelfde dag een Pruisisch corps de stad Arnhem bestormde en 5e bataljon van het 123ème tot overgave dwong. De Nederlandse soldaten van deze eenheden namen dienst in het nieuwe Nederlandse leger. Het 123ème Régiment werd uiteindelijk in 1814 officieel ontbonden; alle nog overgebleven militairen van Nederlandse afkomst werden uit Franse dienst ontslagen en mochten naar Nederland terugkeren.

Voortzetting

Het Regiment van Phaff, dat in Breda in garnizoen lag, werd na de officiële oprichting van de Koninklijke Landmacht op 9 januari 1814 gereorganiseerd en genummerd tot Bataljon Infanterie nr. 2, met als garnizoensplaats Delft. In september trok kolonel Phaff zich terug als commandant van het bataljon; dit werd korte tijd waargenomen door majoor Rost van Tonningen, totdat luitenant-kolonel Von Schmid werd aangesteld als bataljonscommandant. Deze werd op 18 oktober opgevolgd door luitenant-kolonel Speelman, een veteraan die had gediend in het 124ème Régiment d'Infanterie de Ligne dat eveneens aan de Russische veldtocht had deelgenomen.

Na de Waterloo-campagne werd het Bataljon Infanterie nr. 2 samengevoegd met de Bataljons Nationale Militie nrs. 16, 17 en 18 tot de 2e Afdeling Infanterie, onder bevel van de tot kolonel bevorderde J. Speelman. In 1819 werd het Bataljon Infanterie nr. 2 opgeheven en verdeeld over de overige drie Bataljons Nationale Militie, welke respectievelijk tot het 1^e, 2^e en 3^e bataljon van de 2^e Afdeling Infanterie werden hernummerd.

BREDA den 1 December. Den 27 November zijn alhier binnen gemarcheerd de Depôt Compagnieën van het 2^e Bataillon van linie, komende van Delft, en van het 13^e Bataillon nationale militie, komende van Middelburg.

Dienzelfden dag zijn van hier vertrokken drie Compagnieën Rijdende Artillerie, waarvan de eene Compagnie naar Bergen-op-Zoom, eene andere naar Antwerpen, en eene derde naar 's Hertogenbosch bestemd is, om aldaar te verblijven.

Den 28sten is hier nog binnen gekomen de Depôt Compagnie van het 16e Bataillon nationale militie. De drie genoemde Depôts Compagnieën, gevoegd bij die van het 17e Bataillon militie, het welk alhier is opgerigt, maken te zamen één Depôt Bataillon uit, behoorende tot de 2e Militaire afdeeling alhier.

Ook is nog op den 27sten binnen gemarcheerd het 12e Bataillon nationale militie, hetwelk, na alhier nachtverblijf gehouden te hebben, de marsch naar Rotterdam verder heeft voortgezet.

Men heeft den 28 November een begin gemaakt met het disarmeren dezer vesting.

Breda den 1 December. De voornaamste bepalingen

Bericht uit de Bredasche Courant van 2 december 1815, waarin vermeld dat de depotcompagnieën van de Bataljons Infanterie nr. 2 en Nationale Militie nr. 16, 17 en 18 in Breda aangekomen zijn voor het vormen van de 2^e Afdeeling Infanterie.

In 1841 werden de Afdelingen omgezet in Regimenten. Het 2^e Regiment Infanterie werd uiteindelijk opgeheven op 1 juli 1950, samen met het 6^e Regiment 11^e Regiment; de tradities van deze regimenten zouden worden voortgezet door het op dezelfde dag opgerichte Regiment Limburgse Jagers (Koninklijk Besluit d.d. 1 juli 1950, nr. 27). Door voortzetting van de tradities van 6 en 11 RI is het Regiment Limburgse Jagers ook een afstammeling van een aantal andere stamonderdelen die gevochten hebben in de Waterloo-campagne, te weten het Bataljon Infanterie nr. 7, Bataljon Jagers nr. 36 en de Bataljons Infanterie Nationale Militie nrs. 8 en 17.

Pagina 8;

Boven:

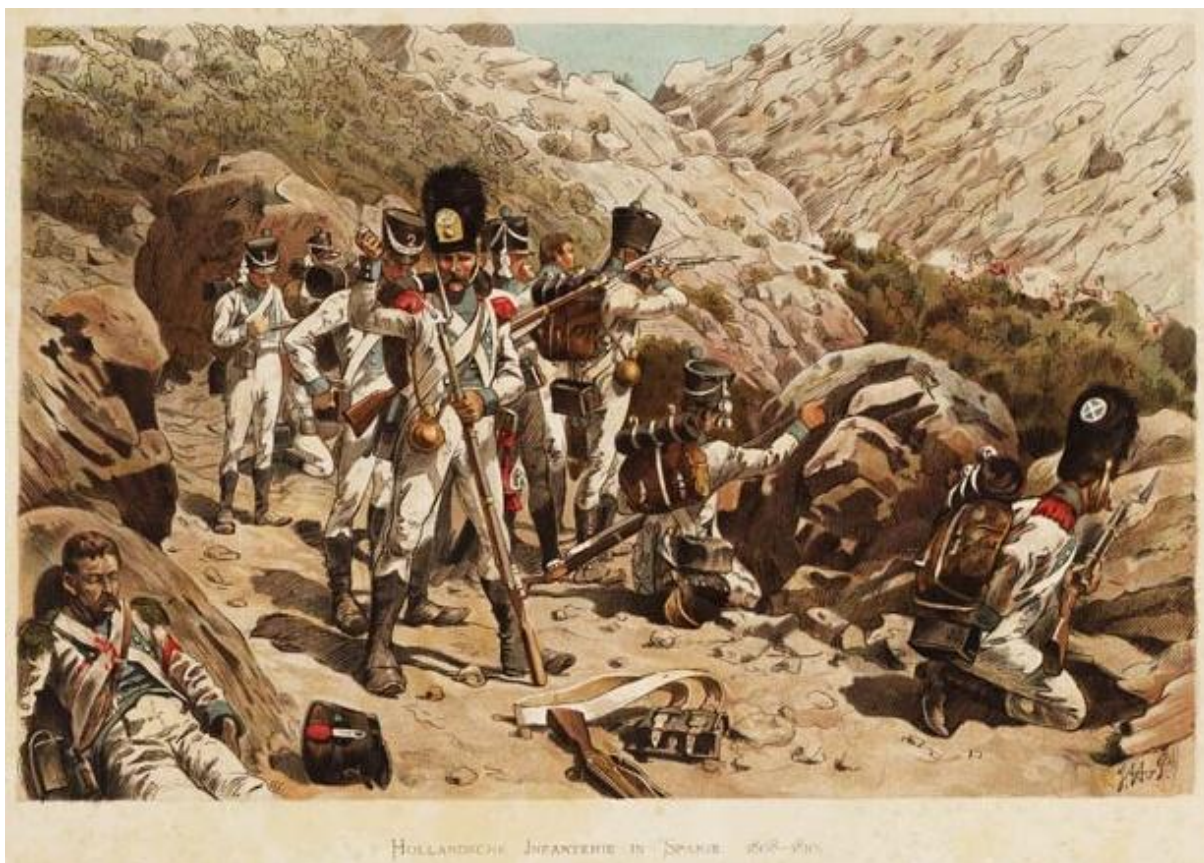
Twee uniformknopen van het 123ème Régiment d'Infanterie de Ligne, en een knoop van het 130ème.

Linksonder:

Voor- en achterzijde van een kleine en grote uniformknoop van voorheen het 2e Regiment Infanterie, gevonden bij de Berezina.

Rechtsonder:

Ringkraag van een officier van het 130ème Régiment d'Infanterie de Ligne.

Hollandsche Infanterie in Spanje, 1808-1810; aquarel van J. Hoyneck van Papendrecht, uit; "De uniformen van de Nederlandsche zee- en landmacht, hier te lande en in de koloniën / naar aquarellen of teekeningen van J. Hoyneck van Papendrecht, W.C. Staring en J.P. de Veer; met tekst van F.J.G. ten Raa".